

บทคัดย่อ

งานวิจัยเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่สูง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานภาพและผลสำเร็จของงานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) หรือ สวพส. และแนวทางการวิจัยในระยะต่อไป โดยประมวลสถานภาพ ปัจจัยป้อนเข้า และผลผลิต จากข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยของ สวพส. ในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2548-2557 จำนวน 441 โครงการ ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 167 โครงการ และกรณีศึกษา 4 โครงการ การวิเคราะห์อาศัยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา เป็นค่าความถี่และร้อยละ และการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ โดยอาศัยตัวชี้วัดความคุ้มค่าต่อการลงทุน ได้แก่ มูลค่าผลประโยชน์ปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (BCR) และอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR)

ผลการศึกษา พบว่า ในระยะแรกงานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่พื้นที่ขยายผลโครงการหลวง และพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนงานโครงการหลวง สำหรับงานวิจัยในระยะต่อมาเริ่มมุ่งสู่ประเด็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนมากขึ้น ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดจากงานวิจัยทั้งในด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ และการจดทะเบียนข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญา จำนวน 52 รายการ ได้สร้างผลสำเร็จในด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผลสำเร็จด้านเศรษฐกิจของชุมชนบนพื้นที่สูง จากกรณีศึกษา 4 โครงการวิจัย คือ 1) งานวิจัยเพิ่มผลผลิต และคุณภาพผลผลิตกาแฟอาราบิก้าบนพื้นที่สูง พบว่า มี NPV (2551-2567) เท่ากับ 28,170,547 บาท มี BCR เท่ากับ 4.13 และ IRR เท่ากับ 43% 2) งานวิจัยฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพ มี NPV (2550-2567) เท่ากับ 191,936,151 บาท มี BCR เท่ากับ 5.52 และ IRR เท่ากับ 32% 3) งานวิจัยและพัฒนาด้านข้าวบนพื้นที่สูง มี NPV (2554-2563) เท่ากับ 5,954,000 บาท มี BCR เท่ากับ 1.54 และ IRR เท่ากับ 23% 4) งานวิจัยภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมของชนเผ่า มี NPV (2550-2567) เท่ากับ 10,116,786 บาท มี BCR เท่ากับ 1.47 และ IRR เท่ากับ 72% สรุปว่างานวิจัยที่ผ่านมามีความคุ้มค่าต่อการลงทุนแล้ว และมูลค่าผลประโยชน์จะมีค่าสูงขึ้นในอนาคตเมื่อมีการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

ข้อเสนอแนะสำหรับแนวทางการวิจัยในระยะต่อไป ในด้านสินค้าและผลิตภัณฑ์ งานวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นเชิง “คุณภาพ” เพื่อสร้างจุดแข็งและยกระดับมูลค่าสินค้า งานวิจัยด้านนวัตกรรม หรือ สายพันธุ์ ควรเน้นความจำเพาะของความเป็นพื้นที่สูงที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่น งานวิจัยควรมุ่งประเด็นด้านความยั่งยืน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่อไป และงานวิจัยควรตอบสนองความเป็นพลวัตของโลก จึงควรสร้างมิติด้านความต่อเนื่อง โดยสนับสนุนทุนวิจัยในระยะยาว ข้อเสนอแนะเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ ควรส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายมีการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยเพิ่มขึ้น ผ่านการประชาสัมพันธ์และฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง และควรเพิ่มศักยภาพองค์กรผ่านการติดตามและประเมินผลงานวิจัยในพื้นที่ศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ : การประเมินผลสำเร็จ งานวิจัยพื้นที่สูง สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

Abstract

Researches are crucial for highland development. The objective of this study was to assess the impacts of the Highland Research and Development Institute (HRDI) in the past decade and suggest the future research direction. The data were obtained from 441 projects under the HRDI during the fiscal years 2005-2014. The questionnaires of 167 projects and 4 case studies of the successful projects were conducted. The economic analyses were performed i.e. Net Present Value, Benefit-Cost Ratio and Internal Rate of Return.

The results show that the HRDI researches in the beginning mostly emphasized on extending the activities of the Royal Project implemented into the Royal Project extension areas including the supporting areas of the Royal Project. The recent researches aim more on economic, social, and environmental aspects of the highland communities. The research outputs and outcomes on technology, innovation, products as well as registration of intellectual property (52 items) have resulted in the success of projects on natural resources and environmental conservation, biodiversity preservation, food security, local knowledge and community economy. The economic analysis of the four case studies were 1) coffee-based researches produced NPV (2008-2024) equaled to 28,170,547 baht, BCR 4.13 and IRR 43% ; 2) food bank researches created NPV (2007-2024) equaled to 191,936,151 baht, BCR 5.52 and IRR 32% ; 3) Rice Researches made NPV (2011-2020) equaled to 5,954,000 baht, BCR 1.54 and IRR 23% ; and 4) Handicraft Researches produced NPV (2007-2024) equaled to 10,116,786 baht, BCR 1.47 and IRR 72%. In conclusion, the four case studied researches show that the HRDI researches investments in the past are economically worthwhile. The benefits will be higher in the long-run when the adoption of technology will be expanded.

Suggestions to HRDI for the future researches directions are e.g. continuing researches to produce “high quality” of products, commodities, innovations and varieties; emphasizing on high value brands royalty which specialized in highland and royal project products; and continuing the natural resources and environmental researches that serve the sustainability issue and research dynamic perspective, medium and long term researches should be supported. Carrying on training and strengthening of monitoring and evaluation are crucial.

Keywords: Impact Assessment, Highland Researches, Highland Research and Development Institute